

Mit tesznek a munkásokért?

„Nem ülünk ölbe tett kézzel”

A Somogyi-könyvtár idei statisztikája szerint a megye összes könyvtári olvasóinak 20,1 százaléka fizikai munkás. Ennek 12 százalékát az üzemi, 8 százalékát a paraszti munkások alkotják.

— Ami az elmúlt öt évhez viszonyítva kézzelre kevesebb, mégis fejlődésről beszélhetünk, hiszen az idén már nem soroltuk a fizikai munkások közé a szakmunkástanulókat — teszi hozzá Csenke László, Csongrád megyei könyvtárigazgató-helyettes. — Azért koránt sem lehetünk elégedettek, célunk, hogy minél több munkást nyerjünk meg a könyvtárnak, minél többen váljanak rendszeres olvasókká.

— A mindennapok során mit tesznek ezért?

— Természetesen nem elég a kívánságot megfogalmazni, nem ülhetünk ölbe tett kézzel. Jó kapaszkodót nyújt a Szakszervezetek és a Hazafias Népfront Országos Tanácsának, valamint a Művelődési Minisztériumnak ide felhívása, az Olvasó munkásért. A megyében található tanácsi könyvtárak közül 20 nevezett be a mozgalomba. Ezeknek a könyvtáraknak a többsége munkás lakta településeken működik, fele Szeged peremkerületén, többek között Algyón, Dorozsmán. Az Olvasó munkásért felhíváshoz csatlakozott könyvtárak 5—15 százalékgig kívánják a munkásolvasók számát emelni. Üzemek szakszervezeti bizottságaival

tartják a kapcsolatot, különféle módszerekkel toborozzák az olvasókat. Legkönnyebben úgy lehet megszerezni a könyvtárat, ha látogatásokat szervezünk. E hónap 31-én a Somogyi-könyvtár a húspár szocialista brigádvezetőit látja vendégül. Az olvasóteremben rövid ismertetőt hallanak majd a könyvtár történetéről, munkájáról, majd bevezetjük őket a könyvbirodalomba, megmutatjuk a féltve őrzött ritkaságokat is. A rendhagyó kirándulás majd a központi kölcsönzében végződik, akkor rögtön be is iratkozhat az, akinek kedve tartja.

— Az Olvasó munkásért mozgalomhoz kapcsolódnak a könyvtárak kongresszusi felajánlásai is. Csak néhányat az ötletekből: együttműködés szocialista brigádokkal, települések múltjának megismertetése, munkás lakta területek iskolai

könyvtárainak felkarolása. A könyvtárak szívesen segítenek író-olvasó találkozók megszervezésében, szakirodalmat biztosítanak a tanuló munkásoknak.

A Somogyi-könyvtár kölcshözében kis tasakok rejtik, ki, mit választott a kötetektől roskadozó polcokról. Találomra három ipari munkás boritékjára kukkantva ezt olvastuk: Engels: Az erőszak szerepe a történelemben; Drüon: Elátkozott királyok; Móricz elbeszélései; Kertész Akos: Makra; Rádiótechnika.

Csenke László nevetve fűzi hozzá:

— Volt idő, amikor azt mondták volna, különkdődök, akik elélet olvasnak. Ma már nem kuriózum, hogy sok fizikai munkás érdeklődik világnézeti, tudományos munkák iránt, egyre többen keresik a szakmájukra vonatkozó műveket is.

L. Zs.

Vándormadarak „próbája”

A hetek óta tartó hűvös, esős időjárás próbára teszi a vándormadarak szívósságát. Északról, ahonnan elindultak, több helyen enyhébb az idő, mint hazánkban, s így hidegzőnán át érhetik csak

el a Földközi-tenger partjait. Az Országos Természetvédelmi Hivatalhoz érkező jelzések szerint a napokban Sopron és Veszprém környékén látták „külföldi” fecskecsapatokat, a nálunk fészkelők ugyanis már egy hónapja elmentek. Budapesten is felbukkant néhány villásfarkú madár, a Duna vonalát követve igyekeznek melegebb vidékre, közülük néhány azonban Pest utcáin elpusztult. A hideg miatt a táplálékul szolgáló legyek, rovarok eltűntek, s így az utazás fokozott megterhelését nem tudták elviselni.

Az őszi-téli vendégek közül már elfoglalták lakhelyüket néhányan, a Balti-tenger mellől megérkeztek a nálunk telelő csizék, süvöltők és fenyőpintyek.

Tanácskozás a pályaválasztásról

A vásárhelyi pályaválasztási hét keretében tartotta munkaértekezletét tegnap a megyei pályaválasztási tanács. A tiztagú testület először rendezett Vásárhelyen „vándortanácskozást”, s ez a hagyományos, jól szervezett pályaválasztási hétnek is köszönhető. A munkaértekezlet egyrészt a megyei pályaválasztási tanács munkájának ismertetését tűzte ki célul, másrészt a vásárhelyi tapasztalatok összegezésével a megyei pályaválasztási tevékenység javítását. A tanács tagjain kívül részt vettek az eseményen a vásárhelyi üzemek személyzeti és oktatási felelősei is, valamint a városi művelődési vezetők.

Szabó Ferenc, a megyei pályaválasztási tanács elnöke nyitotta meg a tanácskozást, majd dr. Csányi Máttyás, a megyei tanács munkügyi osztályának vezetője, a pályaválasztási tanács titkára beszélt a megyei tapasztalatokról, és a továbbfejlesztés irányáról. Az a cél — mondta az előadó —, hogy az általános iskolát végzett tanulók irányítottan kerüljenek a termelőmunkába. Lehmann István, a vásárhelyi városi tanács elnökhelyettese előadásában a munkaerő-gazdálkodás és a pályaválasztás összefüggéséről beszélt. Az ipari vállalatok és a mezőgazdasági üzemek évről évre jóval több munkást alkalmaznának, mint amennyien el tudnak helyezkedni. Az ipari szakmunkásképző iskola beiskolázása sem tudja kielégíteni a vállalati igényeket. A vásárhelyi pályaválasztási munkaközösségnek arra kell törekednie, hogy a pályaválasztás tudatosan szervezett

munka legyen, a pedagógusok mindennapi munkájának szervezésévé váljon. Ehhez az iskolák, üzemek és a társadalmi szervek még szorosabb együttműködésére van szükség.

Rendkívüli napfényhiány

Immár harmadik hete tart a szokatlanul borús, esős, hűvös őszi időjárás, az eget makacsul megülő vastag felhők mögül csak néha süt fel a Nap. A földek sártergerré áztak, rothad a szőlő, a paradicsom, a paprika, megtorpant a gazdagnak ígérkező termés betakarítása.

Sokakban felmerül a jogos kérdés, mennyiben rendkívüli ez az időjárás? A mediterrán klímaterületek viszonylagos közelsége miatt — főként hazánk déli területein — jellegzetes éghajlati vonás a csapadékhajlam őszi megerősödése. Ez azonban rendszeren inkább november bővebb esőszejében nyilvánul meg. Idén már szeptember utolsó hetében — épp az őszi betakarítás idején — megnyíltak az ég csatornái, s azóta hol az Atlanti-óceán felől érkező hűvös, hol meg a Földközi-tenger térségéből érkező nedves levegő keveredése miatt egész Közép-Európában, de főként a Kárpát-medence fölött tartósan borús, az évszakhoz képest szokatlanul hűvös, csapadékos az időjárás.

Szegeden október 1—15-e között mindössze 27 órást látott a Nap, s ebből a 15 naphoz kilencen napfény nélkül maradt városunk! Ennek a napfényhiánynak a rendkívüliségét akkor érzékelhetjük, ha tudjuk azt, hogy a szokásos októberi napfénytartam Szegeden 152 óra, s ebből 90 jut a hosszabb nappalok miatt a hónap első felére. Ugyanakkor napfénytartam nélkül nap október első felében — szemben az idei 9-cel — átlagosan csak 1—2 forduló elő.

Legborultabb hónapunk a december, de még ekkor is átlagosan 52 napsütéses óra van Szegeden, idén az októberi első felhavi napfénytartam tehát éppen egy decembertől kevesebb napfényt tartalmaz. Ilyen kevés napfény október első felében Szegeden még nem fordult elő!

A lehullott csapadék mennyisége a fél hónapban a Dél-Alföldön 60—90 mm között változott, s a 15-ből 9—11 napon esett az eső. Szegeden október 1—15 között 10 csapadékos napon 64

Az ellenőrzés nem gyanúsítás

Pénzügyi szakemberek tapasztalatai

Sok helyütt úgy fogadják a pénzügyi szakemberek ellenőrzését, mintha azok feleslegesen bogarásznának mások portáin, alaptalanul gyanúsítgatnának vállalat vezetőket, szakembereket. Pedig ez az alapállás távoli az ellenőrzőtől, munkájukat inkább a segítségadás, a megelőzés vezérli. Ha jól meggondoljuk, az ellenőrzés elsősorban az adott gazdálkodó szervezetnek nyújt segítséget, a gazdasági vezetőknél, s minden ott dolgozó embernek az érdekeit képviseli, végül tehát érdeket fejez ki. Nagyjából így fogalmazott dr. Jenei Tibor is, a Pénzügyminisztérium Bevételi Főigazgatója s zeddi területi igazgatóságának vezetője, amikor arról érdeklődtünk, hogy milyen tapasztalatokat szereztek legutóbbi tájékoztató alkalmával.

— Hol, s hány helyen nézték meg a belső ellenőrzés helyzetét?

— Az igazgatóságokhoz tartozó Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyékben összesen 147 gazdálkodó szervezetnél: 17 iparvállalatnál és 130 szövetkezetnél. Célunk a tájékozódás volt, hogy milyen a belső ellenőrzés helyzete, működése és színvonala, továbbá célunk volt a szakmai segítségnyújtás.

— Túl sok a szövetkezet a listájukon, talán ott több a „nézivaló”?

— Ha az arányokat tekintjük, nincs különösebb eltérés, de különben van valami igazság abban, hogy a szövetkezeti szektorban, a sajátosságaiból adódóan is a belső ellenőrzéssel több a probléma, mint az állami vállalatoknál.

— Mire terjedt ki a figyelmük?

— A belső ellenőrzésnek általában három ága, terület van: a függetlenített belső ellenőrök tevékenysége, a munkafolyamatokba beépített ellenőrzés (az úgynevezett automatikus ellenőrzés) és a vezetői ellenőrző munkája. Jelen esetben az első ágazatot kísértük figyelemmel, de tájékoztunk a másik két területről is. Sok helyütt kérdőívvel,

tesztlapokkal kezdtük a körütekintést.

— S mit tapasztaltak?

— A mi munkánkhoz is segítséget adott az 1972-es novemberi párthatározat, s az azt követő kormányintézkedések. Általában azt tapasztaltuk, hogy a belső ellenőrzés színvonala, hatékonysága sokat javult az utóbbi időben. Valamivel körültekintőbbek az ellenőrzések. Bár sok gazdálkodó szervezetnél — különösen a mezőgazdasági szövetkezeteknél — vannak javítanivalók.

— Konkrétan?

— Például a belső ellenőrzés szervezetével a szövetkezeteknek csak egyharmada rendelkezik, míg az iparvállalatoknál mindenütt van belső ellenőri hálózat. E megállapítás ellenére is van fejlődés a szövetkezeteknél, mert éppen tavaly több szövetkezet létesített ellenőri hálózatot, vagy kért segítséget az érdekképviseleti szervezettől (KISZÖV, térszövetkezetek és más szervezeteiktől). Néhány nagyobb szövetkezetnél indokolt lenne önálló belső ellenőri alkalmazni, mivel elég nagy területen és termelési értékkel gazdálkodnak; például a sándorfalvi Új Elet Tsz 3000 hektáron és évi 40 millió a forgalmuk, a derekegyházi Arany Kalász Tsz 2500 hektáron gazdálkodik és évi termelési értéke 27 millió forint, de egyik helyen sincs belső ellenőr.

— S ahol van ellenőr, ott minden rendben?

— Nem egészen egyértelmű a helyzet. Sok helyütt nincs biztosítva a szervezés, kevés a szervezet egészére kiterjedő komplex ellenőrzési terv és végrehajtás, sok a sablonos tervezet, amelyek csak általánosságokat tartalmaznak, de néha még azokat sem valósítják meg. Az ellenőrzésnek hatékonynak kellene lennie, azaz lenne a célja, a feladata, hogy segítse a vezetés munkáját a gazdálkodás egészében, védje a társadalmi tulajdont, s persze az is, hogy tárja fel a szabálytalanságokat. A baj inkább az, hogy a legtöbb helyen csak egy-egy apró részterületet néznek át alaposan, bár ez is lényeges, de az átfogóbb vizsgálatra nagyobb szükség volna. Például a sándorfalvi szövetkezetben megtartott 7 belső ellenőrzés közül kettő a pénztárt, négy a háztáji földek kiadásának körülményeit, s egy a feltárt ellenőri te. Azt hiszem érdekelhető, hogy a gazdasági vezetőit és dolgozóit jobban elbeszítaná egy mindenre kiterjedő, átfogó értékelés ellenőrzés.

— Tegyük fel, hogy a belső ellenőrzés hibákat állapít meg. Mi a következő lépés?

— A feltárt hibák megszüntetése, s esetleg a hibát elkövetők felelősségére vonása. Elmondhatom, hogy a vezetők intézkedései következetesebbé váltak. Az elmúlt ellenőrzések után 56 személyt vontak felelőségre. Ebből 36 esetben kártérítési eljárást folytattak le, 4 fegyelmi tárgyalást tartottak, és 16 esetben egyéb szankcióval éltek. Az utóvizsgálatok viszont nagyon gyengék, alig alig nézik meg később, hogy milyen hatása volt a belső ellenőrzésnek, javítottak-e, változtattak-e a korábbi gyakorlaton. Azt is kifogásolhatjuk, hogy a teeszek vezetői igen ritka esetben viszik a közgyűlés színe elé az ellenőrzések során megállapított hibákat, megelégednek annyival, hogy a főkönyvvédelmi figyelmét felhívják a lazaságokra.

— Az ellenőrök szakmai képzettsége megfelelő?

— Sajnos, elég gyenge. Csak 17 százaléknak van felsőfokú végzettsége, 57 százaléknak középfokú, míg 26 százaléknak nincs különösebb szakismerete. Elgondolkodtató például, hogy a gazdálkodó szervezeteknél alkalmazott belső ellenőrök között senki sem rendelkezik okleveles könyvvizsgálói képesítéssel. Elég nagy a vándorlás is ebben a munkakörben. Ennek több oka is van: viszonylag alacsony a fizetésük, s elég népszerűtlen a munkájuk. Pedig fontos feladatokat látnak el. Például a balástyai Felsőágajonya Tsz-ben a belső ellenőrzés hiánya is közrejátszott abban, hogy a pénzügyi revíziónak kellett feltárni 200 ezer forintos jogtalan állami támogatás igénybevitelét. Az állattenyésztési brigáddal etó nem a valóságos gazdasági eredményt rögzítette, s ezért vette fel a jogtalan állami támogatást.

— Milyen javaslatot vannak a körültekintő tájékoztató után?

— Az a véleményem, hogy az érvényben levő jogszabályok megfelelőek a célnak, s nem azokon kellene változtatni, hanem a végrehajtáson, a megtartásokon munkálkodni. A vezetőknek nagyobb igényességgel kellene fellépni az ellenőrzéssel szemben is, s természetesen megfelelő anyagi és erkölcsi megbecsülést nyújtani ennek a különben tényleg népszerűtlennek tartott munkakörnek. A vezetői továbbképzéseken is nagyobb hangsúlyt adhatnának a belső ellenőrzés fontosságának. Talán az is segítséget adna, ha az igazságügyi szervek eljárásaik során jobban hangsúlyoznák a belső ellenőrzés lazaságát, melyek gyakran súlyos következményekhez vezetnek.

G. I.

Közlekedési balesetek

Halálos kimenetelű közlekedési baleset történt Szegeden, a Károlyi és a Bajcsy-Zsilinszky utca kereszteződésében. Szűcs István, Szeged, Tarján 320. B V. 18. sz. alatti lakos. Egy személygépkocsi elé kanyarodott, amely elütötte. A kerékpáros életveszélyes sérülésekkel szállították a kórházba. Gépkocsival közlekedve nem adott elsőbbséget Szegeden, a Dorozsmai és a Fonógyári út kereszteződésében Felső Út, komlóli lakos a motorkerékpáron haladó Ökrös István, Kiskundorozsma, Basahíd 5. szám alatti lakosnak, aki járművével elesett, és súlyos sérülést szenvedett.

Halálos kimenetelű közlekedési baleset történt Szegeden, a Károlyi és a Bajcsy-Zsilinszky utca kereszteződésében. Szűcs István, Szeged, Tarján 320. B V. 18. sz. alatti lakos a Volán 10-es Vállalat autóbuzsát vezetnie, és a stoptábla előtt nem adott elsőbbséget a Szechenyi tér felől érkező, tehérgépkocsit vezető Koszna András medgyesegyházi lakos. Az összeütközés következtében a tehérgépkocsi a napl kinyílt, és a kocsiiban utazó Kovács András 33 éves medgyesegyházi lakos az úttestre zuhant. Olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy kórházba szállítás után meghalt. Az ügyben folyik a vizsgálat.

Dr. Péczely György egyetemi tanár